

Орловська Наталя
доктор юридичних наук, професор,
Національна академія Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького, м. Хмельницький,

ТРАНСНАЦІОНАЛЬНА ТА ТРАНСКОРДОННА ЗЛОЧИННІСТЬ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФЕНОМЕНОЛОГІЇ

Стаття присвячена низці питань концептуального характеру, які є дискусійними у вітчизняній кримінологічній науці. Аналізуються проблеми «взаємин» кримінології та кримінального права, а також кримінологічної таксономії як такі, що мають теоретико-прикладне значення у контексті виокремлення транснаціональної та транскордонної злочинності.

Сформульовано наступні висновки:

сучасний етап розвитку кримінології характеризується актуалізацією концептуальних питань, однак слід ще раз підкреслити, що їх рішення, як і все в кримінологічній сфері, повинно бути підпорядковане головній меті – формуванню стратегії запобіжної діяльності;

кримінальне законодавство – це елемент концепції запобіжної діяльності, тому доречно говорити про координаційні зв'язки між кримінальним правом та кримінологією;

транснаціональну злочинність слід пов'язувати з таким системоутворюючим поняттям як транснаціональний злочин, який розуміється не як кримінально-правова категорія, прямо визначена в КК України, а як кримінологічна категорія, що має певні кримінально-правові ознаки;

при розумінні транснаціонального злочину доцільно оперувати не лише питаннями криміналізації певних діянь, а й характеристиками їх об'єктивної сторони; діяння у національному кримінальному законодавстві взагалі може не визначатися як транснаціональне, однак саме з його об'єктивних ознак ця транснаціональність фактично впливатиме;

транскордонна злочинність є видом транснаціональної злочинності; незважаючи на повну відсутність унормування транскордонного злочину, транскордонна злочинність має право на існування як кримінологічна категорія;

з урахуванням розгляду глобалізації як нового соціального процесу, її можна використовувати для потреб кримінологічної таксономії задля виокремлення транснаціональної та транскордонної злочинності.

Ключові слова: кримінологія; кримінальне право; транснаціональна злочинність; транскордонна злочинність; кримінологічна таксономія.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Вчення про злочинність та запобігання їй є центральними проблемами кримінологічної науки, тому саме остання забезпечує обґрунтованість та доцільність запобіжної діяльності, яка будується на об'єктивному і внутрішньо несуперечливому розумінні злочинності.

Злочинність визнано однією з основних загроз безпеці будь-якої держави.

Однак коли вона виходить на міждержавний рівень, перед кримінологічною

наукою кожної країни постає завдання виявлення, опису та аналізу цієї «нової злочинності», вироблення понятійного апарату для формування стратегії запобіжної діяльності в сучасних умовах.

Відповідно, наприкінці ХХ ст. в літературі стали з'являтися фахові дослідження транснаціональної злочинності. Після прийняття Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності 2000 р. ці розвідки отримали додаткового поштовху, хоча власне поняття «транснаціональна організована злочинність» або «транснаціональна злочинність» цей документ не містить, на відміну від «транснаціонального злочину», «серйозного злочину», чий визначення подані через сукупність певних ознак.

На сьогодні існують численні бачення проблематики транснаціональної злочинності, зокрема, щодо виділення її ознак та видів, їх кримінологічної характеристики тощо, які викликають зауваження у фаховому середовищі.

Що ж стосується транскордонної злочинності, то вона є яскравим прикладом ще більшої кримінологічної невизначеності. Залишається незрозумілим, чи є вона різновидом транснаціональної чи міжнародної злочинності. Якщо за транскордонним злочином і визнається право на існування, то виникає питання, статистичним виміром якої злочинності він є. На сьогодні ці злочини аналізуються і як вид транснаціональних, і у контексті міжнародних злочинів/злочинів міжнародного характеру/конвенційних злочинів тощо.

З аналізу останніх досліджень і публікацій випливає, що переважна більшість із них стосується запобігання транснаціональній злочинності. Дослідження міжнародної злочинності та міжнародних злочинів дещо триваліші, але і вони отримали новий поштовх після введення у науковий обіг питань, пов'язаних з транснаціональною кримінальністю. Феноменологічні, етіологічні розвідки транскордонної злочинності залишаються поодинокими.

При цьому превалує кримінологічна проблематика, в меншому ступені представлені кримінально-правові та криміналістичні розвідки. Зокрема, широко відомі фахові розробки Т. В. Аверьянової, О. М. Бандурки

П. Д. Биленчука, М. Г. Вербенського, В. В. Голіни, О. М. Джужи, Л. Я. Драпкіна, А. П. Закалюка, О. В. Козаченка, А. Л. Репецької, Є. Л. Стрельцова та ін.

У 2018 р. вийшла друком монографія Г. П. Жаровської «Транснаціональна організована злочинність в Україні: феномен, детермінація, протидія», відомі криміналістичні дослідження Д. С. Хижняка, який цього ж року захистив докторську дисертацію щодо методологічних основ розслідування транснаціональних злочинів. На відміну від зазначених авторів транскордонну злочинність як окрему проблему досліджує С. О. Філіппов.

Не ставлячи під сумнів глибину наукових розвідок, зазначимо, що на наш погляд, все ж залишається остаточно нез'ясованою низка питань феноменології транснаціональної та транскордонної злочинності, серед яких наголосимо на головному: чи можуть виокремлюватися ці види злочинності? Вбачається, за цим стоять концептуальні питання кримінологічної науки: первинний або похідний характер кримінології щодо кримінального права, проблеми кримінологічної таксономії тощо.

З огляду на це, **метою даної статті** є обґрунтування авторського погляду на «право на існування» транснаціональної та транскордонної злочинності у зазначеному концептуальному контексті вітчизняної кримінології.

Виклад основного матеріалу дослідження. Бачення кримінології як комплексної – соціоправової, юридико-соціологічної, соціально-правової, соціолого-правової науки, є традиційним. Це обумовлено становленням кримінологічної науки, яка історично розвивалася у двох напрямках: кримінальної соціології та кримінальної антропології. Обидва напрями (підходи), зберігаючи свою унікальність, вийшли за межі кримінального права, яке хоча і виступило відправною точкою для кримінологічного осмислення злочинної поведінки, але в подальшому його (права) можливості у запобіганні злочинам стали сприйматися як досить обмежені.

Через тривалий розгляд кримінології переважно як соціології злочинності, через розуміння особистості злочинця як соціального феномену

(«особистість як соціальне обличчя людини») набув усталеності акцент саме на соціально (соціолого)-правовій (а не, наприклад, психолого-правовій) природі сучасної вітчизняної кримінології.

При цьому, хоча кримінологи підкреслюють неможливість виразити через кримінально-правовий контекст природу явищ, що входять в предмет їх дослідження, та критично оцінюють запобіжні можливості кримінального закону, кримінологія залишається «зв'язаною» нормативним визначенням злочину, а кримінально-правові інструменти є найбільш затребуваними засобами запобігання злочинам, які розглядаються як статистичні прояви злочинності. Остання, відповідно, розуміється як відносно масова історично зумовлена система злочинів, які вчиняються на певній території у певний проміжок часу.

Такий щільний сутнісний зв'язок обумовив формування в юридичній літературі позиції щодо поділу правових наук залежно від системного впливу одна на одну. Так, М. І. Панов у публікації ще на початку 2000-х рр. зазначив, що є підстави поділяти науки, які вивчають проблему боротьби зі злочинністю (науки кримінального циклу), на фундаментальні та прикладні. При цьому фундаментальні правові науки є первинними, вони є базисом для групи інших наук (сім'ї наук), бо містять такий первісний і початковий логіко-юридичний матеріал, який лежить у підґрунті прикладних наук [1].

Продовжуючи цю думку, автор зазначає, що саме наука кримінального права, виходячи із її предмета, досліджує на підставі чинного кримінального законодавства, досягнень науки та правозастосування категорії злочину, кримінальної відповідальності, покарання та інших заходів кримінально-правової боротьби з цим антисоціальним (суспільно небезпечним) явищем, поняття та відповідну юридичну термінологію і таким чином досить точно та повно відображає у понятійному апараті, що їй належить, основні риси й обсяг тих соціально-правових явищ (об'єктів) реальної дійсності, які становлять зміст заборон і приписів, установлених у кримінально-правових нормах. Інші ж науки кримінального циклу, в тому числі кримінологія, перебуваючи в

нерозривному зв'язку з кримінальним правом, забезпечують реалізацію основних положень, що розробляються цією наукою та регламентуються кримінальним законодавством. Між цими науками існують відносини не лише координації, але і субординації, при чому у вказаних субординаційних відносинах визначну роль відіграє наука кримінального права. Таким чином, наука кримінального права виступає по відношенню до кримінології первинною, певною мірою фундаментальною, тобто базовою, наукою [2, с. 62–63].

Але в цілому не заперечується й «зворотній» зв'язок, адже кримінологія збагачує науку кримінального права знаннями щодо причин та умов учинення злочинів, заходів щодо їх попередження, особистості злочинця, суспільної небезпечності злочину як його суттєвої соціальної властивості, результатами дослідження «фонових» явищ тощо. Це робить кримінально-правову науку більш змістовною [2, с. 65].

Із баченням кримінології як правової науки не погоджується Ю. М. Антонян, який у низці статей з концептуальних питань кримінології наголошує на тому, що «кримінологія – це наука із досить сильними пояснювальними функціями... В інших юридичних науках пояснювальні можливості є набагато слабкішими» [3, с. 64], «немає жодних сумнівів, що кримінологія належить до числа юридичних наук, але це не правова наука, оскільки вона не досліджує норму права, не вивчає людину з позицій кримінального права... Кримінологія серед юридичних наук не єдина неправова галузь знання: крім неї є криміналістика, оперативно-розшукова діяльність» [4, с. 68].

Кримінологія, дійсно, не є галуззю права. Однак заявлена Ю. М. Антоном «втеча від права» видається дещо спірною. Не можна погодитися із тим, що кримінологія не досліджує норму права і не вивчає людину у кримінально-правовому вимірі.

Більш виваженою видається позиція М. І. Панова щодо недоцільності жорсткого протиставлення кримінології і науки кримінального права, їх «відчуженості» та окремого розгляду [2, с. 61].

Звичайно, кримінологія не має відношення до нормативної регламентації підстав кримінальної відповідальності або процедури притягнення до неї. Однак чи є підстави вважати кримінологію похідною від кримінального права? На наш погляд, акцент на субординаційному зв'язкові між кримінальним правом та кримінологією є дещо перебільшеним.

Кримінологія, дійсно, спирається на нормативне визначення злочину у кримінальному законодавстві, однак лише в аспекті аналізу статистичного виміру злочинності (її кримінологічних показників), а не її сутності. Але статистична одиниця – злочин, «з'являється» у кримінальному законі (і в сенсі категорії, і в сенсі конкретного виду суспільно небезпечного діяння) як наслідок кримінологічного осмислення об'єктивної дійсності, вибору з-поміж інших правопорушень. Законодавець це має робити не підсвідомо, не інтуїтивно, а шляхом раціонального аналізу як суспільних традицій, так і поточного історичного моменту. Злочин – питання конвенційне. Кримінальне право визначає обсяг забороненого у конкретному суспільстві на конкретному етапі. Криміналізація/декриміналізація не змінюють сутності діяння, вони лише втілюють його законодавчу оцінку. Прикладом цього є «товарна» контрабанда, яка поступово «повертається» у КК, зокрема, у виді ст. 201-1 КК.

Що стосується покарання, то саме кримінологічні розвідки призвели до осучаснення системи покарань. В іншому випадку до сьогодні б зберігалися тілесні покарання та смертна кара.

Окремі інститути кримінального права є прямим наслідком кримінологічної розробки, зокрема, це звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим.

Цілковито обґрунтовано сучасна кримінологія вивчає кримінальний закон [5], його як антикримінальний, так і криміногенний вплив на соціум і суспільні процеси, окремі соціальні групи і верстви тощо. І досить давно стало

очевидним, що кримінальне право не дає надійного інструментарію для запобігання злочинам. Навіть в науці кримінального права це визнається. Наприклад щодо загальної превенції у 2002 р. на одному з симпозіумів було представлено узагальнення розвідок німецьких кримінологів: із 28 досліджень у 9 ідея загальної превенції підтверджується, у 9 – спростовується, у 10 констатується, що її дієвість обмежена [6].

Таким чином, вбачається, що кримінальне законодавство – це елемент концепції запобіжної діяльності, за великим рахунком, кримінально-правові засоби запобігання злочинам є похідними від загального бачення доцільності, змісту та меж кримінально-правової заборони та примусу за її порушення. На наш погляд, доречно говорити про координаційні зв'язки між кримінальним правом та кримінологією, і пошук «головної» науки, вочевидь, є наслідком погляду на кримінальне право як на галузь, яка втілює право взагалі.

Зазначені міркування мають безпосереднє значення у контексті можливостей виокремлення транснаціональної та транскордонної злочинності.

Звернемо увагу, що у КК України відсутні визначення транснаціонального і транскордонного злочину. Певною мірою ознаки транснаціонального злочину можна вивести з положень ч. 2 ст. 6 КК. На наш погляд, це пов'язано зі ст. 3 Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності [7], яка називає 4 ознаки транснаціонального злочину, наявність хоча б однієї з яких перетворює діяння на транснаціональне: він вчинений більш аніж в одній державі; він вчинений в одній державі, але суттєва частина його готування, планування, керування або контролю має місце в іншій державі; він вчинений в одній державі, але за участі організованої злочинної групи, яка здійснює злочинної діяльності більш ніж в одній державі; він вчинений в одній державі, але його суттєві наслідки мають місце в іншій державі.

Звернемо увагу, що у зазначеній Конвенції ООН при визначенні транснаціонального злочину, у першу чергу, відбувається його «прив'язка до місцевості», тобто йдеться про місце вчинення діяння (як закінченого, так і

незакінченого). Однак вітчизняне кримінальне законодавство не містить жодних вказівок щодо питань багатосторонньої юрисдикції, загрози для інтересів кількох держав тощо. Крім цього, у ч. 5 ст. 143 КК згадується транснаціональна організація, участь в якій визнається тяжким злочином.

Однозначного визначення транскордонних злочинів взагалі немає. Так, термін «транскордонність» застосовано у ч. 2 ст. 7 Конвенції ООН проти транснаціональної злочинності [7] щодо «транскордонних переведень значних обсягів готівкових коштів і передачі відповідних обігових інструментів». Іншими словами, транскордонний злочин виступає різновидом злочину транснаціонального.

Таким чином, у міжнародному правовому полі поняття транскордонності має кілька ознак, при цьому системоутворюючим, на нашу думку, можна вважати переміщення із однієї юрисдикції до іншої (тобто через кордони/межі юрисдикцій) товару/предмету/послуги/інформації/людини або настання в юрисдикції наслідків від джерела, яке фізично в ній не знаходиться. При цьому обмежувати транскордонність виключно проблематикою суміжних держав не є обов'язковим.

З огляду на це, якщо пристати на позицію первинності кримінального права щодо кримінології, то слід визнати, що немає повноцінних нормативних підстав для виділення транснаціональної та транскордонної злочинності. Якщо ж розуміння транснаціонального злочину виводити з положень Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності, то слід зауважити, що міжнародно-правові акти не визнаються джерелами кримінального права, злочинність діяння, а також його караність та інші кримінально-правові наслідки визначаються тільки КК.

На нашу думку, цілком можна пов'язувати транснаціональну злочинність з таким системоутворюючим поняттям як транснаціональний злочин, який розуміється не як кримінально-правова категорія, прямо визначена в КК України, а як кримінологічна категорія, що має певні кримінально-правові ознаки. Останні дають можливість констатувати наявність «національної

складової» множинної криміналізації.

Досить показовим у цьому плані є проект Міжнародної класифікації злочинів для статистичних цілей, запропонованої Управлінням ООН по наркотикам та злочинності [8], стандартизовані концепції та визначення якого спрямовані на поліпшення аналізу транснаціональної злочинності. У цьому проекті зазначається, що діяння можуть визнаватися злочинами з огляду на наявність жертви та спосіб вчинення, мотивацію злочинця, тяжкість наслідків тощо. Відповідно, різні підходи до формування кримінального законодавства дозволяють використовувати фактично один знаменник розуміння злочину – це подія, яка визначається як злочин згідно діючого закону. З огляду на це, злочин у проекті Міжнародної класифікації пропонується розглядати як каране порушення або порушення обмежень чи вимог щодо поведінки, як це визначається національним кримінальним законодавством. Кожен злочин має особу, яка його вчинила, корпорацію або установу, що несе відповідальність за злочинну поведінку. Однак віднесення злочину до певної групи здійснюється на підставі опису поведінки, а не юридичної специфікації [8, с. 6, 8].

Щодо транснаціонального злочину це означає доцільність оперувати при його визначенні та розумінні не лише питаннями криміналізації певних діянь, а й характеристиками їх об'єктивної сторони. Звернемо увагу, що конкретне діяння у національному кримінальному законодавстві взагалі не визначається як транснаціональне, однак саме з його об'єктивних ознак ця транснаціональність фактично випливає.

Таким чином, очевидно, що транснаціональна злочинність об'єктивно існує. В літературі цілком обґрунтовано вона піддається аналізу, визначаються її ознаки, вірно наголошується на її організованому характері. Наприклад, у роботах О.В.Козаченка запропоновано розглядати наступні її (злочинності) характеристики:

1. Транснаціональна злочинність відрізняється ігноруванням національних і юрисдикційних кордонів держав. Протиправне функціонування суб'єктів транснаціональної злочинності пов'язане з переміщенням потоків

інформації, грошей, фізичних об'єктів, людей, інших матеріальних і нематеріальних засобів через державні кордони з метою здійснення незаконних операцій, задоволення потреб шляхом збільшення капіталу і набуття влади.

2. Транснаціональна злочинність завдає шкоди двом і більш державам, або інтересам юридичних чи фізичних осіб двох і більше держав.

3. Відповідальність за транснаціональні злочини передбачена в нормах національного кримінального законодавства кожної з держав.

4. Транснаціональна злочинна діяльність здійснюється в широких масштабах організаціями, транснаціонально-структурованими або професійними злочинними об'єднаннями та іншими групами різної чисельності і характеру згуртованості, а також злочинцями-одинаками.

5. Транснаціональна злочинна діяльність здійснюється з метою отримання фінансового прибутку і придбання влади шляхом створення і експлуатації ринків незаконних товарів і послуг або надання законних послуг і товарів у незаконній формі. Її суб'єкти прагнуть до отримання максимальної вигоди в мінімальні терміни і з мінімальними витратами.

6. Транснаціональна злочинність тяжіє до часткової або повної монополізації злочинної діяльності і розподілу сфер впливу.

7. Транснаціональна злочинна діяльність відрізняється розподілом праці (як всередині злочинної організації, так і між окремими об'єднаннями або злочинцями), спеціалізацією і професіоналізацією.

8. Транснаціональна злочинність являє собою складні види діяльності і може виступати в різних формах, але часто включає в себе в якості етапу легалізацію доходів, отриманих злочинним шляхом. Вона прагне до проникнення в дохідні законні види діяльності і нерідко залучає в законні види діяльності методи насильства і залякування.

9. Суб'єкти транснаціональної злочинності в своїй діяльності використовують зв'язки з іншими злочинними організаціями, в тому числі і міжнародні.

10. Транснаціональна злочинність відрізняється наявністю системи захисту від соціального контролю з використанням насильства, залякування, конспірації злочинної діяльності та корупційних зв'язків [9, с. 11–12].

З огляду на висновки щодо транскордонної злочинності як різновиду транснаціональної злочинності можна дійти висновку, що характеристики першої є похідними від відповідних характеристик другої. Таким чином, і транскордонна злочинність, незважаючи на повну відсутність унормування транскордонного злочину, має право на існування як кримінологічна категорія.

Ще одне питання, яке постає у контексті виокремлення транснаціональної та транскордонної злочинності: чи є закономірним їх виокремлення з точки зору кримінологічної таксономії?

Як зазначив П. А. Кабанов, система кримінологічного знання структурована з урахуванням класифікаційних засад, що запозичені з інших наук. Таксономія як теорія класифікації складноорганізованих областей дійсності та знань, що мають ієрархічну будову, стосовно кримінології дає підстави виокремити наступні критерії кримінологічного групування явищ та процесів: територіально-національний; обсяг; зміст; соціальні сфери, заражені злочинністю; особливості особи злочинця; мотивація злочинної поведінки тощо. Нові таксономічні одиниці та категорії визначаються, відповідно, новими соціальними процесами та явищами [10, с. 25–27, 29].

Відповідно, якщо глобалізація та вихід злочинності за національні кордони є відносно новими соціальними процесами, то їх цілком можливо розглядати для потреб виокремлення транснаціональної та транскордонної злочинності. Більше того, вбачається, що це дає можливість звільнити кримінологічні дослідження від жорсткої прив'язки до політико-адміністративних кордонів та перенести їх у площину геокультурних та соціокультурних стратегій.

Враховуючи викладене, можна дійти наступних **висновків**:

1. Сучасний етап розвитку кримінології характеризується актуалізацією концептуальних питань, однак слід ще раз підкреслити, що їх

рішення, як і все в кримінологічній сфері, повинно бути підпорядковане головній меті – формуванню стратегії запобіжної діяльності.

2. Кримінальне законодавство – це елемент концепції запобіжної діяльності, тому доречно говорити про координаційні зв'язки між кримінальним правом та кримінологією.

3. Транснаціональну злочинність слід пов'язувати з таким системоутворюючим поняттям як транснаціональний злочин, який розуміється не як кримінально-правова категорія, прямо визначена в КК України, а як кримінологічна категорія, що має певні кримінально-правові ознаки.

4. Транскордонна злочинність є видом транснаціональної злочинності, незважаючи на повну відсутність унормування транскордонного злочину, транскордонна злочинність має право на існування як кримінологічна категорія.

5. З урахуванням розгляду глобалізації як нового соціального процесу, її можна використовувати для потреб кримінологічної таксономії задля виокремлення транснаціональної та транскордонної злочинності.

Список використаних джерел

1. Панов Н. И. Понятийные аппараты наук уголовного цикла: соотношение и взаимосвязь. *Государство и право*. 2001. № 5. С. 57–60.
2. Панов М. І., Панова С. В. Кримінологія та кримінальне право: до проблеми співвідношення й міждисциплінарних наукових зв'язків. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2018. № 2. С. 58–68.
3. Антонян Ю. М. Значение криминологии. *Вестник Московского государственного областного университета*. Серия: Юриспруденция. 2016. № 4. С. 63–71.
4. Антонян Ю. М. О предмете криминологии. *Вестник Московского государственного областного университета*. Серия: Юриспруденция. 2016. № 2. С. 63–69.
5. Филимонов В. Д. Криминологические основы уголовного права. Томск : Изд-во Томского гос. ун-та, 1981. 214 с.
6. Bericht über das 38. Kriminologische Kolloquium der südwestdeutschen und schweizerischen Kriminologischen Institute. URL: <http://qps.ru/awGdv> (дата звернення – 03.01.2019 р.).
7. Конвенція ООН проти транснаціональної злочинності. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_789 (дата звернення – 03.01.2019 р.).
8. International classification of crimes for statistical purposes. Principles – Structures – Application. Draft. UNODC, 2014. 69 p. URL: <http://qps.ru/qUztN> (дата звернення – 03.01.2019 р.).
9. Козаченко А. В., Клеван Н. В. Феномен транснациональной преступности: науч.-практ. пособие. Николаев : Илион, 2009. 408 с.

10. Кабанов П. А. Криминологическая таксономия: понятие, содержание, таксономические единицы и основания их группировки. *Криминологический журнал БГУЭП*. 2007. № 1–2. С. 25–29.

Орловская Н. Транснациональная и трансграничная преступность: актуальные вопросы феноменологии

Статья посвящена ряду вопросов концептуального характера, которые являются дискуссионными в отечественной криминологической науке. Анализируются проблемы «взаимоотношений» криминологии и уголовного права, а также криминологической таксономии как имеющие теоретико-прикладное значение в контексте выделения транснациональной и трансграничной преступности.

Сформулированы следующие выводы:

современный этап развития криминологии характеризуется актуализацией концептуальных вопросов, однако следует еще раз подчеркнуть, что их решение, как и все в криминологической сфере, должно быть подчинено главной цели - формированию стратегии предупредительной деятельности;

уголовное законодательство – это элемент концепции предупредительной деятельности, поэтому уместно говорить о координационных связях между уголовным правом и криминологией;

транснациональную преступность следует связывать с таким системообразующим понятием как транснациональное преступление, понимается не как уголовно-правовая категория, прямо определена в УК Украины, а как криминологическая категория, имеет определенные уголовно-правовые признаки;

при понимании транснационального преступления целесообразно оперировать не только вопросами криминализации определенных действий, но и характеристиками их объективной стороны; действия в национальном уголовном законодательстве вообще может не определяться как транснациональное, однако именно с его объективных признаков эта транснациональность фактически вытекать;

трансграничная преступность является видом транснациональной преступности; несмотря на полное отсутствие нормирования трансграничного преступления, трансграничная преступность имеет право на существование как криминологическая категория;

с учетом рассмотрения глобализации как нового социального процесса, ее можно использовать для нужд криминологической таксономии для выделения транснациональной и трансграничной преступности.

Ключевые слова: криминология; уголовное право; транснациональная преступность; трансграничная преступность; криминологическая таксономия.

Orlovska N. The Transnational and Transborder Criminality: Phenomenology Actual Aspects

The article is devoted to a number of conceptual character feature questions which still debatable within the framework of Ukrainian home science. There are being analyzed the criminology and criminal law «mutual relations» problems also including criminological taxonomy aspects having theoretical-applied value in the transnational and transborder criminality outlining context.

Such conclusions are set forth:

the criminology development current stage is being characterized by paradigm questions actualization. However, it necessary once again to underline that corresponding decisions (as anything else in criminology sphere) have to be subordinated to basic goal – preventive activity strategy formation;

criminal law presents itself preventive activity concept implementation final result. Therefore, it is reasonable to say about coordinating copulas between criminal law and criminology; transnational criminality has to be inseparably linked to such system fundamental phenomenon as transnational crime. The last one is being understood not as criminal law category (directly defined in Criminal Code of Ukraine), but as criminological category for which are considered certain criminal law features;

at understanding of transnational crime it is expedient to operate not exclusively with questions of criminalization for certain actions, but also with their objective kinds characteristics. Certain action in national Criminal law at all cannot be defined as transnational one, however, such «transnationality» de-facto will be flowing out precisely from its characteristics;

transborder criminality presents itself a kind of transnational criminality; in spite of transborder crime norms setting complete absence the transborder criminality has its right to exist as criminological category;

having taken into account such newly social process as globalization then it can be used for criminological taxonomy needs in order to transnational and transborder criminality outlining.

Keywords: criminology; criminal law; criminology; transnational criminality; transborder criminality; criminological taxonomy.